

Predmet: ZGODOVINA

razred: 8. A, B

učna tema: EVROPA IN SVET V 17. IN 18. STOLETJU

REŠITVE PREJŠNJEGA TEDNA: Preveri svoje odgovore ter jih dopolni.

TEREZIJANSKE IN JOŽEFINSKE REFORME V SLOVENSКИH DEŽELAH

1. Katere novosti so kmetom izboljšale življenje?
Z reformami so odpravili osebno odvisnost kmetov od zemljiškega gospoda (kmetje so lahko zapustili zemljiško posest in odšli na delo drugam, zemljiški gospod ni bil več njihov sodnik). Uvedli so tudi nove poljščine (krompir), pasme (hlevske živali), postopke obdelave zemlje. Vse to je povečalo količino pridelka-hrane.
2. Kakšne so bile novosti v prometu / prometnih povezavah?
Najpomembnejša cestna povezava je potekala od Dunaja čez Maribor, Celje, Ljubljano do Trsta. Trst je bil zelo živahno in hitro razvijajoče se pristanišče. Živahen je bil tudi promet po rekah (Sava, Ljubljanica, Drava).
3. Katere nekmetijske dejavnosti so se začele razvijati?
Razvijati so se začele: fužinarstvo, rudarstvo (živo srebro v Idriji), obrti, manufakture (delavci ročno delajo v delavnicah).
4. Kdo ni podpiral šolske reforme in zakaj?
Podpirali je niso kmetje, saj so s tem izgubili dragoceno delovno silo.
5. Je bilo šolanje brezplačno?
Šolanje ni bilo brezplačno, razen za najrevnejše.
6. Kdaj se je v slovenskih deželah začel narodni preporod in kaj to pomeni? Kdo so bili prvi narodni buditelji pri nas?
Pri nas se je začel v drugi polovici 18. stoletja. Izobraženi Slovenci so začeli poudarjati pomen slovenskega jezika in kulture, ki po njihovem mnenju nista bila nič manj vredna kot tuji. Prvi narodni buditelji pri nas so bili duhovniki.
7. Ali so terezijanske in jožefinske reforme slovenskim deželam prinesle gospodarski napredek? Odgovor utemelji.
So, predvsem na področju kmetijstva. Kmetje so si opomogli, postali so pismeni, začeli so prispevati svoj del tudi k gospodarstvu.

1 MARKO POHLIN	5 drugi prevod Svetega pisma
2 JURIJ VEGA	6 pesnik, urednik prvega slovenskega časopisa Lublanske novice, avtor učbenikov v slovenskem jeziku
3 ŽIGA ZOIS	4 prvi slovenski dramatik (Županova Micka, Ta veseli dan ali Matiček se ženi) in zgodovinopisec (Poskus zgodovine Kranjske)
4 ANTON TOMAŽ LINHART	1 menih, avtor slovnice Kranjska gramatika
5 JURIJ JAPELJ	9 rečni prekop Ljubljanice za izsuševanje Lj. barja
6 VALENTIN VODNIK	7 avtor prve slovenske znanstvene slovnice
7 JERNEJ KOPITAR	2 matematik, ki je izumil možnar
8 ANTON JANŠA	

NASTANEK ZDA

a) SEVERNA AMERIKA V 17. STOLETJU

- Poglej si zemljevid na strani 68 in izpiši, kdo vse je v 17. stoletju poseljeval severno Ameriko in katere predele?
Poseljevali so jo: BRITANCI (vzhod), FRANCOZI (vzhod, osrednji del), ŠPANCI (jug), STAROSELCI – INDIJANCI (zahod, notranjost).
- Navedi razloge zaradi katerih je vedno več Evropejcev prihajalo v severno Ameriko.
Največ se jih je preselilo zaradi družbe, ki je tu predvidevala enakopravnost. Ni važno, kakšnega rodu si bil, vsi so imeli enake pravice. Priseljevali pa so se tudi zaradi svobode veroizpovedi (v Evropi je bil to čas preganjanja protestantov) in zastoj zemlje (preseljujejo se predvsem revni Evropejci).
- Koliko kolonij so Angleži tu ustanovili? Kakšen je bil odnos kolonistov z matično domovino?
Angleži so bo vzhodni obali ob Atlantiku ustanovili 13 kolonij, ki so bile odvisne od VB. Njihov odnos z matično domovino se je hitro slabšal, saj so morali plačevati vedno višje davke, političnih pravic pa niso imeli (v angleškem parlamentu sploh niso imeli svojega poslanca).

b) SEVERNA AMERIKA V 18. STOLETJU

1. Zakaj je prišlo do spora med kolonijami in VB?

Do spora je prišlo zaradi vedno večjega izkoriščanja kolonij (visoki davki, brez političnih pravic).

2. Kako so se kolonije odzvale na britanske vojaške napade?

Ker so Britanci proti njim poslali vojsko, so tudi sami odgovorili s sestavo vojaških enot. Poveljnik vojske kolonistov je postal George Washington.

3. S čigavo zmago se je končala vojna?

Vojna se je končala z zmago kolonistov. To je bila VOJNA ZA OSAMOSVOJITEV, v kateri so se kolonisti odcepili od matične države VB in ustanovili svojo državo ZDA.

4. Kaj so kolonije podpisale? Kaj vse je bilo v tem dokumentu napisanega?

Še pred koncem vojne 4.7.1776 so kolonije podpisale Deklaracijo o neodvisnosti, s katero so se odcepile od VB. V Deklaraciji so zapisali še, da bodo demokratična država, ki bo spoštovala razsvetljske ideje (človekove pravice).

5. Za kakšno državno ureditev so se kolonisti odločili?

Novo državo, z imenom Združene države Amerike, so oblikovali kot republiko.

6. Preberi odlomek iz Deklaracije na strani 69 in izpiši razsvetljske ideje.

Vse ljudi je stvarnik ustvaril enake; pravica do življenja, svobode in iskanja sreče; vladavine so na svetu zato, da bi zagotovile ljudem te pravice; vladavine, ki se teh pravic ne držijo, je treba odpraviti

7. Za katere skupine Američanov človekove pravice niso veljale?

Človekove pravice niso veljale za črne sužnje, staroselce in ženske.

8. Primerjaj družbeno in politično ureditev ZDA in absolutistične Francije.

V Franciji so še v 18. stoletju obdržali absolutizem, kjer je imel popolno oblast en človek – kralj. Vsi ostali so mu bili podrejeni. V ZDA pa so se pod vplivom razsvetljenskih idej odločili za republiko – vladavino ljudstva. Družba v ZDA je temeljila na enakosti vseh in se ni več delila na sloje, veljajo je načelo nepopisanega lista. V Franciji pa je bila družba razslojena na tri stanove – 1. in 2. stan sta bila bogata, z več pravicami, 3. stan pa reven in zapostavljen.

9. Na spletu poišči, kdo sta bila: GEORGE WASHINGTON in THOMAS JEFFERSON ter kaj je BOSTONSKA ČAJANKA.

GEORGE WASHINGTON: vrhovni poveljnik vojske kolonistov v vojni z VB, prvi ameriški predsednik, Oče naroda

THOMAS JEFFERSON: avtor Deklaracije o neodvisnosti, 3. ameriški predsednik, nasprotnik suženjstva

BOSTONSKA ČAJANKA: Angleži so povišali davek na čaj brez vednosti kolonistov. Ti so nezadovoljstvo pokazali tako, da so v bostonskem zalivu preoblečeni v Indijance napadli angleške ladje s čajem in ves čaj zmetali v morje. Ta dogodek štejemo za začetek vojne za osamosvojitvev.

Ali veš?

- Prva angleška kolonija je bila Virginija. Poimenovali so jo pa kraljici Elizabeti I.. Ker ni bila poročena, so jo namreč imenoval Virgin queen (deviška kraljica).

NAVODILA ZA DELO V 2. TEDNU OD 23.3. – 27.3.2020

PONOVITEV – razlike med absolutizmom in razsvetljenim absolutizmom

V tabelo pravilno razvrsti naslednje pojme, osebe: ENAKOST PRED ZAKONOM, MERKANTILIZEM, NEOMEJENA OBLAST VLADARJA, OBDAVČITEV 1. IN 2. STANU, SPLOŠNA ŠOLSKA OBVEZNOST, LUDVIK XIV., OMEJITEV TLAKE, KRŠENJE ČLOVEKOVIH PRAVIC, JOŽEF II. IN MARIJA TEREZIJA, FRANCIJA, HABSBRŠKA MONARHIJA, VERA V RAZUM.

ABSOLUTIZEM	RAZSVETLJENI ABSOLUTIZEM
/	
/	

OBRAVNAVA NOVE SNOVI

učna enota: **FRANCOSKA REVOLUCIJA**

FRANCOSKA REVOLUCIJA

- 1) *Ponovi, kakšno je bilo stanje v Franciji pred izbruhom revolucije v 17. stoletju, tako da prebereš snov v zvezku in v učbeniku, str. 57 in 58.*
- 2) *Prepiši spodnjo snov v zvezek.*

Dogajanje v Severni Ameriki je odmevalo tudi v Evropi. Po vzoru ZDA so želeli svojo državo preoblikovati tudi Francozi.

Absolutistično vladavino Ludvika XIV., Sončnega kralja, sta v 18. stoletju po njegovem vzoru nadaljevala Ludvik V. in Ludvik XVI. V času vladanja **Ludvika XVI.** je v Franciji prišlo do **gospodarske krize**, ki so jo zakrivili: razkošno življenje dvora, visoke plače uradnikom in vojakom, neuspešne vojne in naravne nesreče. Kralj je **sklical vse tri stanove na sestanek v Versaillesu**, saj je upal, da se bodo strinjali z zvišanjem davkov in obdavčitvijo vseh treh stanov. Stanovi so se mu uprli, najbolj **nezadovoljen pa je bil 3. stan**, ki je še vedno edini plačeval davke. Odločili so se, da **ustanovijo narodno skupščino (parlament)** in omejijo moč kralja. Na ulicah so jih podprli Parižani, ki so **14. 7.1789 napadli zapor Bastilija** v centru mesta, kjer so bili zaprti nasprotniki absolutizma. Kralj se je ustrašil, omejil svojo oblast in razglasil **parlamentarno monarhijo**.

- 3) *Brez da prebereš snov v učbeniku poskusi ugotoviti, kako se je revolucija nadaljevala.*
- 4) *Na spletu poišči Ludvika XVI. In izpiši 5 stvari o njem.*
- 5) *Na spletu poišči, kdo je bila Marija Antoaneta.*